

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2004.gada 12.jūlija
rikojumu Nr. 409

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0273

Profesija

Surdotulks

Kvalifikācijas līmenis

4

Nodarbinātības apraksts

Šajā profesijā strādājošie prot gan tieši, gan atgriezeniski tulkot tekstus latviešu skaņu un zīmju valodā saziņā starp nedzirdīgo cilvēku un dzirdīgo cilvēku. Surdotulks var strādāt vietējās organizācijās un iestādēs. Surdotulks spēj tulkot lekcijas, uzrunas, kā arī citas mutiskās saziņas formas latviešu valodā un kontaktēties vismaz vienā svešvalodā. Šīs profesijas pārstāvji ir apguvuši mutvārdu, vizuālās (manuālās) un rakstveida tulkošanas iemaņas saziņai ar nedzirdīgajiem cilvēkiem.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Mutvārdu un vizuālā (manuālā) tulkošana	1.1. Tulkot no latviešu zīmju valodas latviešu skaņu valodā un otrādi: 1.1.1 publiskos pasākumos - konferencēs apspriedēs, sanāksmēs, diskusijās u.c.; 1.1.2 individuālās sarunās ar nedzirdīgajām personām; 1.1.3 sinhroni. 1.2. Nodrošināt tulkojuma precizitāti, stilistisko atbilstību oriģinālam, adekvātu terminoloģijas lietojumu. 1.3. Tulkot no latviešu zīmju valodas svešvalodā un otrādi
2. Rakstveida tulkošana	2.1. Tulkot latviešu valodā rakstīto tekstu zīmju valodā. 2.2. Zīmju valodā izteikto tekstu uzrakstīt latviešu valodā. 2.3. Nodrošināt oriģinālteksta satura pilnīgu atveidi, stilistisko atbilstību un gramatisko pareizību.
3. Informācijas nodošana ar saziņas līdzekļiem	3.1. Nodot un iegūt informāciju izmantojot sakaru līdzekļus un datortehniku (e-pastu, faksu, telefonu, teksta telefonu, mobilais telefonu (SMS) u.c.). 3.2. Nodrošināt satura pilnīgu atveidi, stilistisko atbilstību un gramatisko pareizību.
4. Profesionālā izaugsme	4.1. Piedalīties tālākizglītības kursos un semināros. 4.2. Pastāvīgi pilnveidot iemaņas darbā ar jaunākajām informācijas tehnoloģijām. 4.3. Pilnveidot savas latviešu zīmju valodas zināšanas.
5. Kontaktu veidošana ar klientu	5.1. Pārzināt profesionāli nepieciešamās saskarsmes sistēmas, veidus, metodes, paņēmienus, to specifiku saziņai ar nedzirdīgajiem cilvēkiem. 5.2. Pilnveidot savu saskarsmes kompetenci, izkopt klausīšanās, runāšanas, rakstīšanas, lasīšanas kultūru, pilnveidot sevi kā bilingvālu personību.
6. Darba ētikas ievērošana	6.1. Respektēt darba devēja prasības. 6.2. Ievērot tulkojamo tekstu konfidencialitāti.

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi

Tehniskā aprīkojuma pieejamība; atbilstoša dzirdamība un redzamība, pieejamība, iepriekšējās sagatavošanas darba iespējas. Publiskos pasākumos, diskusijās un sinhronajā tulkošanā nepieciešami divi tulki, kas viens otru nomaina ik pēc 20 – 30 minūtēm.

Īpašās prasības uzdevumu veikšanai:

- Laba dzirde un redze, izkopta dīkcija, oratora māka, laba atmiņa, laba emocionālā pašregulācija, rokas un kājas bez redzamiem fiziskiem defektiem.
- Izglītības iestādes izsniegts diploms un Latvijas Nedzirdīgo savienības izsniegts tulka sertifikāts.

Prasmes

Kopīgās prasmes	Specifiskās prasmes	Vispārējās prasmes/spējas
<ul style="list-style-type: none"> • Gūt nepieciešamo profesionālo informāciju. • Izprast savstarpēji saistīto darba procesa 	<ul style="list-style-type: none"> • Teicamas latviešu valodas un latviešu zīmju valodas zināšanas. • labas zināšanas vismaz vienā svešvalodā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spēja labvēlīgi un lietišķi sazināties ar cilvēkiem. • Elektronisko informācijas līdzekļu (e-pasta, faksa, teksta telefona, u.c.) pārzināšana un

daļu izpildes secību. <ul style="list-style-type: none"> • Lietot nozares terminoloģiju, tehniskos standartus. • Lietot ar nozari saistītos normatīvos aktus. • Ievērot nozares profesionālo ētiku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prasme analizēt, vērtēt un izmantot jaunās tehnoloģijas. • Labi nostādīta balss. • Piezīmju tehnikas pārzināšana. • Sinhronās tulkošanas tehnikas izmantošana. • Nedzirdīgo kultūras un psiholoģijas pārzināšana. • Tulkošanas teorijas un tehnikas zināšanu izmantošana. 	izmantošana. <ul style="list-style-type: none"> • Orientēšanās aktuālajos notikumos savā valstī un pasaulē. • Orientēšanās un zināšanu papildināšana ekonomikas, politikas un kultūras procesos. • Atmiņas izkopšana un trenēšana. • Prasme kritiski vērtēt, analizēt, sintezēt. • Piemērošanās apstākļiem un izturība pret spriedzi. • 8. Prasme skaidri, saprotami izteikties un formulēt savas domas.
--	--	--

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	Priekšstats	Izpratne	Pielietošana
Latviešu zīmju valoda			
Latviešu valoda			
Svešvaloda			
Nedzirdīgo kultūra un psiholoģija			
Kontaktēšanās psiholoģija			
Tulkošanas likumsakarības un paņēmieni			
Mūsdienu tehnoloģijas tulkošanā			
Zināšanas par ekonomiskiem, sociālajiem un kultūras procesiem			
Surdoloģija			
Darba drošības zināšanas			

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Maruta Piterniece – Latvijas Nedzirdīgo savienības viceprezidente;
- Lilita Janševska – BO SIA „Zīmju valodas centrs” direktors;
- Inese Immure – Rīgas Raiņa vakara (maiņu) vidusskolas skolotāja.

Konsultants:

- Dina Bethere – Liepājas Pedagoģiskā akadēmijas Pedagoģijas katedras lektore.

Profesijas standarta eksperti:

- Arnolds Pavlins – Latvijas Nedzirdīgo savienība, prezidents;
- Edgars Vorslovs – BO SIA „LNS Komunikāciju centrs”, direktors;
- Melita Stengrevica – Valsts valodas aģentūra, Dr.h.c.philol.